

Szokott Csepeli tükörbe nézni?

Csepeli György „A verhetetlen négyes” című cikkében (Népszava, 1999. november 17.) a következőket adja elő: „A miniszterelnöki udvarban... ideológiai rohamosztagot tartanak fenn.” Ennek tagjai Orbán Viktor főtanácsadói; „csalódott, bukott, frusztrált értelmiségiek”, „bolond ideológusok”. E „szerény képességű, csonkolt judíciumú”, „álnok, cinikus, túlélésben edzett” embereket „nagy adag aljasság” jellemzi. A rohamosztag „célja ugyanaz, mint egykor a kommunistáké volt. Pusztuljon a polgári szabadság.”

Ilyen rettenetes vádak becsületes íróember a legvégső esetben veé papírra. Akkor is csak úgy, ha a vádak alapjául ólomsúlyú érveket és bizonyítékokat tud prezentálni.

Nézzük Csepeli érveit és bizonyítékait; ha tetszik, nézzük: becsületes íróember-e! Már az elején elbizonytalanodunk: a szerző nem nevezi néven azokat, akikről az idézett állításokat teszi. (Ez jelezheti mély megvetését, de férfiatlanságát is.) Szövege alapján Elek Istvánt, Tellér Gyulát és Schmidt Máriát tudom azonosítani, a negyedik személyt sajnos nem. Eleknek Csepeli szerint „a zsidókérdés napirendre tűzésével sikerült az ideológiai-politikai diskurzus idejét hatvan évvel visszafordítani”. Számoljunk. 1999-ből hatvan, az: 1939. Ebben az esztendőben lép hatályba a második zsidótörvény, amely megtiltja az izraelita származásúak alkalmazását az állami és közintézményekben, valamint a lapszerkesztői és kiadói tevékenység körében, továbbá hat százalékra korlátozza arányukat az orvosi, ügyvédi, mérnöki, sajtó-, színházi és filmművészeti kamarákban. 1999-ben ezzel szemben az történt, hogy Antalóczy Attila emeszpés képviselő meghívta Kövér László fideszes minisztert az MSZP egyik kerületi fórumára, ahol a vendégnek feltették a Fidesz MIÉP-hez való viszonyát firtató szokásos (nem teljesen indokolatlan) kérdést. Kövér többek közt ezt válaszolta: a MIÉP egyik fő baja, hogy durván és elfogadhatatlan módon nyúl a legkülön-

félébb dolgokhoz. Ezzel annyira kompromittálja azokat, hogy attól kezdve lehetetlen nyugodt, felelős, tisztességes párbeszédet folytatni róluk. Ilyen kérdésként említette Kövér egyebek mellett – egy szó erejéig – a „zsidókérdést” is.

Másnap egyes lapok tudósításában kiemelt helyen szerepelt: Kövér újra napirendre tűzné Magyarországon a zsidókérdést. Ezt követően sajtókampány bontakozott ki. Jött a Mázsihisz tiltakozó nyilatkozata, majd cikkek, kommentárok, odavetett célzások, számon kérő nyilatkozatok, ellenzéki politikusok elítélő reakciói stb. A kormány minisztere, a vezető kormánypárt főembere meg akarja oldani a zsidókérdést: ami nyilván csak egyféle – a történelemből jól ismert – módon lehetséges.

Hogy jön ide Elek? Ő szóvá tette a Magyar Hírlapban, hogy tény-szerűen hol, mikor, milyen körülmények között, milyen szövegösszefüggésben utalt Kövér a zsidókérdésre s hogy miként támadt ebből a rágalomhadjárat. Ezzel követte el – mint kezdeményező! – azt a gyalázatot, ami Csepeli sugallata szerint – a második zsidótörvény hatvan évvel korábbi bevezetésével és végrehajtásával ekvivalens.

Nézzük, mit tett Tellér Gyula! „Tüzelni kezdett az ideológiai nagyágyú, melynek torkolattüzében a késő kádári megalvadt struktúrák gonosz tetteire derül fény hétről hétre.”

Énnyi. A Népszava tisztelt olvasói – hacsak nem olvasói egyben a Magyar Nemzetnek is – kizárólag e mondatból tudhatják meg, miként is „pusztítja a polgári szabadságot” ez a másik „szerény képességű, csonkolt judíciumú, csalódott, bukott, frusztrált, ideológga aljasodott egykori értelmiségi”.

Nos, Tellér „Hatalomgyakorlás az MSZP-SZDSZ-koalíció idején” címmel cikksorozatot publikál a Nemzetben, alkalmanként egy újságoldalnyi terjedelemben. Mindenféle érzelemtől, indulattól, hangulatkeltéstől, retorikától, demagógiától, populista eszköz-

tól mentesen. Korábban már nyilvánosságot kapott tények és adatok hatalmas tömegének felhasználásával; ezek ok-okozat szerinti csoportosításával; a belőlük logikusan következő konzekvenciák megfogalmazásával. (A Népszava tisztelt olvasója alighanem úgy alkothat legkönnyebben fogalmat a Tellér-írások karakteréről, ha módszerben és stílusban épp az ellenkezőjét gondolja el annak, amit Csepeli művel.) A Magyar Nemzet-beli cikksorozat jóval nagyobb horizontot ölel fel a címében megjelölnél. Az egész magyar rendszerváltozás egy markáns értelmezését adja a lehető legszélesebb összefüggésrendszerben. A nyugati globális világrendbe illeszkedő Magyarország gazdasági, társadalmi, politikai és kulturális viszonyrendszerének különös részleteket és összefüggéseket feltáró, nagy ívű freskóját. Szerény véleményem szerint Tellér cikksorozata az évtized legjelentősebb közírói teljesítménye. Egyben az évtized legnagyobb kihívása is a baloldali véleményformáló értelmiség számára. Nem lehet se agyonhallgatással, se a „saját karikatúrájává torzult Tellér Gyula”-szerű sanda címkézésekkel (Eörsi István, Népszabadság), se a Magyar Fórumban megjelent kompromittáló hatású pozitív kommentárookra való hivatkozásokkal elintézni. A Csepeli-féle egymondatos, primitív allegóriákkal pedig a legkevesbé. Tellér érvelő ereje, koncepciója, stílári korrektsége a vele egyet nem értők számára is csupán egyetlen becsületes lehetőséget kínál: az ellenvélemények hasonló korrektséggel és komolysággal történő kifejtését.

Minden egyéb a szellemi gyáva-ság megnyilvánulása.

Ami Schmidt Máriát illeti, az ő hírhedtté tett előadásáról nem kívánok tartalmi állásfoglalást tenni. Egy biztos: amit Csepeli met-szőnek szánt iróniával ír róla („urbi et orbi... egyszer s mindenkorra helyre tette a holocaust problémáját”), az nem egyéb alacsony színvonalú (és elcsépejt) nyelvi szellemeskedésre épülő

sanda politikai célzásnál, amellyel a kormányfő személyét kívánja antiszemita kontextusba beleloponi. [E tevékenységben Csepeli egyébiránt osztozik a Contidiana című „szélsőséges nacionalista román botránnyalappal” (a Népszava minősítése), amely ugyanezt teszi – Csepelivel ellentétben nyíltan.]

A szerző többször utal rá, hogy a tanácsadókat közpénzből fizetik. E pénzt „a professzionális értelmiség műhelyeiből, az igazság laboratóriumaiából, a nemzetközi tudományos élet mércéi szerint tevékenykedő független szellemektől vonják el”. E megríkató demagógia olvastán fölteszem a kérdést: csak nem a cikkét szociológusként jegyző Csepeli is a fenti megrabol-tak közé sorolja magát?

A kormányideológusok hatásának egyik titka a szerző szerint, hogy „a magyar társadalom a huszadik században egészen 1989-ig monopol- vagy hegemonhelyzetet elfoglaló ideológiák egymásutánján nevelkedett”. Az emberek „megszokták, hogy helyettük mások, és mindig a hatalmasok mondják meg, hogy mi az igazság”. A bolsevik röplapok stílusát idéző szóhasználaton már nem akadok fönn. Csak azt kérdelem: hogy engedhető meg a hegemon és a monopolhelyzet efféle „nagyvonalú” összemosása? Kábé úgy, mint a dualista Magyarország utolsó két évtizedének hihetetlen szellemi sokszínűségét egy kalap alá vonni a Rákosi-korszak totalitárius egyneműségével. Vagy ne legyünk ilyen szigorúak? Hogy is írja Csepeli? „Ideológia esetében ostobaság számon kérni az igazságot, hisz a cél nem a megismerés, hanem a mozgósítás.”

Hát igen. Mindaz, amit a szerző a miniszterelnöki tanácsadók ellen vádként megfogalmaz – a gátlástalan ideológiai rohamozástól az igazság elfedéséig, az álnok cinizmustól a nagy adag aljasságig, a frusztráltságtól a kommunista célok és módszerek alkalmazásáig –, azzal szerény véleményem szerint saját magát jellemzi – igen pontosan.

Debreczeni József